

1998'DEN 1999'A

Aydınlık Dergisi, 3 Ocak 1999

Yıldırım Koç

Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi 1998 yılını oldukça durgun geçirdi.

1998 yılının üç grupta toplanabilecek eylemleri önemliydi.

KESK, 1998 yılının ilk aylarında Parlamento'da görüşülmekte olan kamu çalışanları yasa tasarısının yasalaşmasını engellemek amacıyla bir dizi çok önemli eylem yaptı. Bu eylemler ve KESK'in bu eylemleri tamamlayan görüşmeleri başarılı oldu. Yasa tasarısı yasalaşmadı.

Selüloz-İş Sendikası'nın üyeleri özelleştirilmek ve bu amaçla kapatılmak istenen SEKA İzmit işyerinde işyerini terketmeme ve üretimi sürdürme eylemi gerçekleştirdiler. Kamuoyunun da çok büyük desteğini alan bu hareket başarıyla sonuçlandı. Dünyada kapatılmayı ve özelleştirmeyi böylesi eylemlerle engelleyen sendika sayısı son derece sınırlıdır. Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi, bu eylemle uluslararası işçi sınıfı hareketine güzel bir örnek sundu.

Yılın sonlarına doğru da, etkileri hissedilmeye başlanan ekonomik krize karşı işçilerin ve sendikaların bazı eylemleri gelişti. Kordsa işyerinde başlayan ve Teksif tarafından desteklenen eylem önemli başarılar sağladı. Deri-İş Sendikası da mücadeleciler geleneğini sürdürdü ve çok sayıda işyerinde işten atılmalara karşı direniş örgütledi.

Bu eylemler gerçekten önemliydi; ancak işçi sınıfında genel bir durgunluktan söz edilebilir. Bunda, giderek artan işsizliğin rolü belirleyici gibi geliyor. Ayrıca, siyasi istikrarsızlık da eylem eğilimini zayıflatan bir etmen olsa gerektir. Sendikalar arasında ve sendikaların bazılarının içindeki sorunların da, artan sorunlara karşı beklenen eylemlerin gerçekleşmemesinde bir neden olduğu düşünülebilir. Diğer taraftan, hükümetin ve işverenlerin artık bazı eylemlerden çok fazla etkilenmedikleri de bir gerçektir. Örneğin, Kızılay'da uzun bir aradan sonra ilk mitingin yapılması önemlidir, etkileyicidir, kitle iletişim araçları açısından haber değeri olan bir olaydır. Ancak, Kızılay'da mitinglerin sayısı çoğaldıkça, bunların etkisinde bir azalma olması da doğaldır. Buna bağlı olarak, mitinglerden ve diğer bazı eylemlerden istenilen sonucun artık alınamıyor olması, bu tür eylemlere katılma eğilimini de zayıflatmaktadır.

1999 yılında sorunlar artarak sürecektir. Küresel krizin etkileri 1998 yılında bazı sektörlerdeki sınırlı olumsuzluklar biçiminde kalmıştır. 1999 yılında bu krizin etkileri giderek daha ağır bir biçimde hissedilmeye başlanacaktır. Diğer taraftan, bir servet vergisi uygulanmadığı, herkesin geliri ve serveti ile orantılı vergi vermesi sağlanmadığı taktirde, borçlanma ve özelleştirme hızlanacaktır. Bu da kamu kesimi toplu sözleşme görüşmelerinde ciddi sıkıntılara, yeni işçi çıkarmalara, kırsal kesimden hızlanan göçe, düşürülen gerçek ücretlere yol açacaktır.

Bu sorunların çözümü, bugüne kadar yapılan eylemlerin basit bir tekrarıyla sağlanamaz. Eylemlerin boyutunun ve kapsamının büyütülmesi, özellikle enerji, haberleşme ve bankacılık sektörlerinde çalışanların eylemlere katılmasının sağlanması, tüketici boykotlarının etkili bir araç olarak kullanılması, sendikalar ve konfederasyonlar arasında daha geniş işbirlikleri ve güçbirliklerinin yaratılması ve sendikaların siyasal alandaki faaliyetlerinde bir nitelik sıçraması gerekmektedir.

TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK Genel Başkanlarının 29 Aralık 1998 günü yaptıkları toplantı bu açıdan son derece olumlu ve önemli bir gelişmedir. Bu sürece, belirlenecek ortak ilkeleri kabul eden kamu emekçileri sendikalarının da katılması, bu birlikteliği daha da güçlendirecektir.

1997 yılında 4277 sayılı Yasa ile sendikaların siyasal faaliyetleri ve siyasal partilerle ilişkileri konularındaki yasakların çok büyük bir bölümü kaldırılmıştır. Ancak sendikaların önemli bir bölümü bu değişikliğin getirdiği olanaklardan yeterince haberdar değildir. 1999 yılında genel seçimlerden önce ve sonra, sendikaların siyasal faaliyetinin yoğunlaşması doğrultusunda eğilimler güçlenebilir.

İşçi sınıfı hareketi önemli bir yapı değişikliği yaşamaktadır. Bugünkü genel durgunluk, özelleştirmeye ve krizin sonuçlarına karşı eylemlerle aşılaçağa benzemektedir.